

การค้าทางทะเลในเวลาสงคราม

กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์

พิมพ์เป็นที่ระดึก

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายนาทโท พระปราบอังวะ (เกลี้ยง เปรมาวิน)

พ.ศ. ๒๔๗๔

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

ด
HF
1007
W65

การค้าทางทะเลในเวลาสงคราม

กรมเนมิหนพทยาฉงกรณ

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

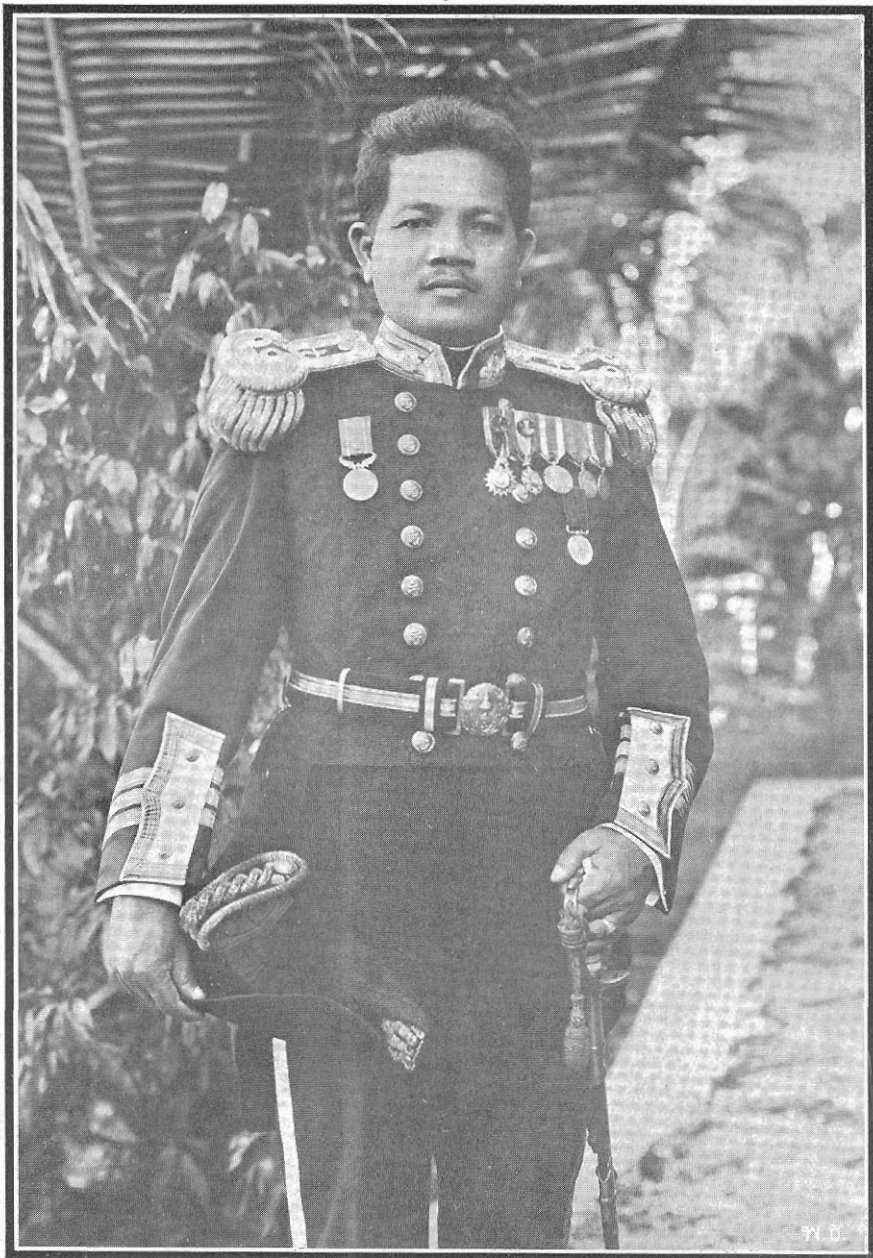
นายนาวิท พระปราบอังวะ (เกลียง เปรุนาวิน)

พ.ศ. ๒๔๗๔

โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

สารบัญ

ประวัติสังเขป ของเจ้าภาพ	หน้า (๑)
ประวัติตนเอง พระปราบอภัยวงศ์	” (๓)
การค้าทางทะเลในเวดาสังคราม	” ๑

นายนาวิท พระปราบอั้งวะ (เกลี้ยง เปรุนาวิน)

จ.ช., จ.ม., ร.จ.ม.

วันที่ ๕ เมษายน พ.ศ. ๒๔๑๘ - วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๓

ประวัติสังเขป

นายนาวาโท พระปราบอังวะ (เกลี้ยง เปรมานวิน)

กระทรวงทหารเรือ

นายนาวาโท พระปราบอังวะ (เกลี้ยง เปรมานวิน) จ.ช., จ.ม.,
ร.จ.ม, บุตรนายอ็อก เปรมานวิน เกิดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘ ณตำบลบางพูด
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พ.ศ. ๒๔๓๘ เข้ารับราชการในกระทรวง
ทหารเรือ ได้เป็นจ่าโทและจ่าเอกในสังกัดเดียวกัน พ.ศ. ๒๔๔๐ ได้ว่าที่นาย
เรือตรี ผู้ช่วยผู้บังคับการโรงเรียนนายทหารเรือ พ.ศ. ๒๔๔๒ ประจำกอง
พันพาหนะทหารเรือ พ.ศ. ๒๔๔๓ เป็นผู้ช่วยผู้บังคับการโรงเรียนนายเรือ
พ.ศ. ๒๔๔๕ เป็นผู้บังคับกองร้อยที่ ๓ พ.ศ. ๒๔๔๖ เป็นผู้บังคับกอง
ทหารเรือเมืองชลฎ พ.ศ. ๒๔๔๗ รับพระราชทานสัญญาบัตรยศเป็นนาย
เรือตรี พ.ศ. ๒๔๔๘ เป็นนายเรือโท ผู้ช่วยผู้บังคับการกองโรงเรียนพลทหาร
เรือที่ ๖ พ.ศ. ๒๔๕๓ เป็นนายเรือเอก พ.ศ. ๒๔๕๒ รับพระราชทาน
สัญญาบัตรบรรดาศักดิ์เป็นตมิงดิทธิราชา พ.ศ. ๒๔๕๖ เป็นนายนาวาตรี
ผู้บังคับการกองโรงเรียนพลทหารเรือที่ ๗ พ.ศ. ๒๔๕๗ เป็นหลวงดิทธิราชา
ผู้บังคับการกองโรงเรียนพลทหารเรือที่ ๓ พ.ศ. ๒๔๕๘ ย้ายไปโรงเรียน
พลทหารเรือที่ ๓ ในตำแหน่งเดิม พ.ศ. ๒๔๕๘ รับตำแหน่งปลัดกรม
ทหารเรือชายทะเล พ.ศ. ๒๔๖๐ เป็นนายนาวาโท ปลัดกรมทหารเรือชาย
ทะเล พ.ศ. ๒๔๖๓ เป็นพระปราบอังวะ พ.ศ. ๒๔๖๔ เป็นปลัดกรมชุมพล
ทหารเรือ พ.ศ. ๒๔๖๕ ดำรงราชการกรมปลัดทัพเรือ พ.ศ. ๒๔๖๗

(๒)

เป็นนายทหารกองหนุน รับพระราชทานเบี้ยหวัด ตั้งกัณฑ์ระหวงทหารเรือ
พ.ศ. ๒๔๗๓ เป็นนายทหารนอกราชการ รับพระราชทานบำนาญ ตั้งกัณฑ์เดิม
พระปราบอังวะ บัวยเป็นโรคไตพิการ ถึงแก่กรรมที่บ้านหลัง
กระทรวงทหารเรือ วันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๓ คำนวณอายุได้ ๕๕ ปี

ที่บ้านเปรูนาวัน

วันที่ ๒๗ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๒

ข้าพเจ้า นายนาวิท พระปราชญ์ จะได้อ่านประวัติไว้ให้คร
 หลานจะได้รู้ความเป็นมาแล้วของข้าพเจ้า แต่ที่จริงข้าพเจ้ามิได้คิด
 เลยว่าจะกล่าวประวัตินี้ไว้ แต่บรรดาข้าพเจ้าขอให้ข้าพเจ้ากล่าวประวัติความ
 จริงที่ข้าพเจ้าได้ผ่านมาแล้ว เพื่อจะได้เป็นคติปฏิบัติตามได้บาง

เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจะขอกล่าวตามความเป็นจริง ที่ข้าพเจ้าได้ผ่าน
 มาแล้ว ที่ควรกล่าวแต่ที่จำเป็นย่อ ๆ ใจความพอเข้าใจดังต่อไปนี้

ข้าพเจ้าได้มาเอากำเนิดเกิดในโตถนี้ ได้มาปฏิสนธิในครรภ์มารดา
 ของข้าพเจ้า ชื่อเกาะบัว บิดาชื่อออก ข้าพเจ้าเกิดได้ขวบหนึ่งมารดาข้าพเจ้า
 ก็ถึงแก่กรรม ข้าพเจ้าจำหน้ามารดาข้าพเจ้าไม่ได้เลย จนข้าพเจ้าโตชน
 พอรู้จักความบ้างก็เห็นแต่พี่สาว ๒ คน พี่ชาย ๒ คน มาคิดในใจว่า
 คนอื่น ๆ เขามีแม่ เราทำไมไม่มีแม่กับเขาบ้าง พอโตชนมาอีก ถ้ามเรา
 ว่าเราทำไมไม่มีแม่ เขามบอกว่าแม่เสีย ๆ แล้วจึงได้รู้ เขามบอกว่าข้าพเจ้า
 นั้นพี่สาวได้เคยมาแต่เด็ก ๆ พยข้าพเจ้าโตชนก็ต้องทำมาหากินกับบิดา
 แต่เด็ก ๆ เพราะพี่สาว ๒ คนเขามีสามี เขาก็ออกเรือนไป พี่ชายคนโต
 เขามักรรษา เขาก็ออกเรือนไป มีพี่ชายถัดจากข้าพเจ้าอีกคนหนึ่ง อยู่รวม
 กันอยู่ ๓ คน ข้าพเจ้ามีความลำบากมาก ต้องดีเขา ซ่อมเขา หุงต้ม
 เป็นแม่ครัวเอง ทั้งต้องไปทำมาค้าขายกับบิดาอีกด้วย ทำมาหาเลี้ยงชีพ
 อยู่เช่นนั้น ไม่มีเวลาดว่างเลยมาหลายปี ความลำบากอยู่ในตอนนั้นไม่จำเป็น
 ต้องกล่าวมาก เพราะได้มากับนั้นมาตามที่ท่านกล่าวว่านอนถ่างดินกินถ่าง

ทวาย จนอายุข้าพเจ้าได้ ๑๘ ปีบริบูรณ์ย่างเข้า ๑๙ ปีก็พอดีถูกเกณฑ์เข้า
 เป็นทหารเรือ เป็นการเกณฑ์ครั้งแรก ทหารเรือยังไม่มียาระเบียบอะไรเลย
 มีนายทหารอยู่ ๕-๖ นาย ได้ต้อนกันเกี้ยว ๆ กวาว ๆ ไปมา นายทหาร
 เหล่านั้นเมื่อถือทวายทุก ๆ คน นี้ก็จะเขียนก็เขียนได้ ถ้าใครขาดตรวจ
 ครั้ง ๑ เขียนครึ่งโหด ถ้าขาดตรวจ ๒ ครั้งเขียนหนึ่งโหด ถ้าขาดตรวจ
 ๓ ครั้งแทบบอญขึ้น เมื่อจับได้ความขังเลย กว่าจะออกได้ต้องทำเรื่อง
 รាយขึ้น การตรวจจนวันหนึ่งตรวจ ๓ เวลา การตรวจก็ไม่เป็นระเบียบ ไม่ว่า
 เวลาไหน แม็กต่างคนบางทีก็ต้องทำงาน มีงานขึ้นเมื่อใดก็ต้องทำเวลานั้น
 มาคราวหนึ่ง เรือจำเรือบรรทุกหินกรวดมาจากทะเล ในระวางหินกรวด
 อยู่ในเรือน ต้องทำงานขนหินกรวดขึ้นจากเรือเวลากลางคืนถึง ๒ ยาม
 ทุก ๆ คืน เวลาเข้า ๑๓ โมง (๕.ก.ท.) ต้องคนลุกขนสีกหัดทุก ๆ วัน
 งานการเหล่านี้ วันอาทิตย์ก็ไม่หยุด เวลากลางคืนถูกเขายามก็ไม่ต้องทำงาน
 ครั้นอยู่ต่อมา ๓-๔ เดือนราชการจัดให้เป็นเวรเช้า เหวออก ผัดเปลี่ยน
 กันเช้า ๓ เดือน ออก ๘ เดือน มีหนึ่งแบบ ๔ เหว ตั้งแต่เวรที่ ๑ ถึงเวรที่ ๔
 ในตอนนั้นพวกเพื่อนที่มาเข้าด้วยกันเราออกไปหมั่นนอกจากเวรที่อยู่ ข้าพเจ้า
 ตกค้างอยู่ ๓ คน เพราะราชการเขาเป็นบุตรหมู่ที่ไม่ได้รับราชการมาก่อนนั้น
 ข้าพเจ้ากับเพื่อน ๓ คนก็ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไร ก็ต้องรับราชการอยู่ต่อไป
 ครั้นอยู่ต่อมาเขาเกณฑ์พวกบุตรหมู่ตกมาอีกมาก อยู่มาหน้อยหนึ่งพวก
 บุตรหมู่เขาไม่ได้ออกเวรเหมือนเขา ก็พากันหนีเรื่อย ๆ ไปเป็นอันมาก
 ข้าพเจ้าคิดในใจว่า ข้าพเจ้าเกิดมาอยู่ในแผ่นดินของท่าน ต้องทำราชการ

แผ่นดินของท่านไป สิ่งอันใดที่ข้าพเจ้ายกไหว นายท่านก็ใช้ให้ยก ถ้าสิ่ง
อันใดที่ข้าพเจ้ายกไม่ไหว นายท่านคงจะไม่ใช้ให้ข้าพเจ้ายกเป็นแน่
ข้าพเจ้าคงใจรับราชการ โดยความซื่อสัตย์สุจริตเรื่อยไป พวกเพื่อนชวน
ให้หนี ข้าพเจ้าก็ไม่หนี และไม่เคยขาดตรวจเลย เพราะกลัวถูกเขียน
ตั้งแต่ข้าพเจ้ามาจากรับราชการทหารเรือนี้ ข้าพเจ้ามีเงิน
มา ๓ บาท กับอิฐทองแดง ๓ สลึง (เท่ากับ ๗๕ สตางค์ ในเวลานั้น)
เงินที่ได้นั้นออกค่าที่เก็บไว้ ไม่กล้าใช้เลย เพราะกลัวจะหมดเงินสำหรับตัวไป
ในรวงที่ข้าพเจ้ารับราชการอยู่ ๓-๔ เดือน ญาติผู้ใหญ่ผู้หนึ่งมาเยี่ยม
ข้าพเจ้า จอดเรืออยู่ที่หน้าวัดระฆัง ในเวลานั้นข้าพเจ้ากำลังทำงานขนหิน
กวอดในเรือจำเรือเวลาดกลางคืนอยู่ ก็ขอตามเข้าไปพบกับญาติผู้หนึ่ง
ข้าพเจ้าได้พบกับญาติอยู่จนดึก ญาติข้าพเจ้าสนทนากับชวนให้ข้าพเจ้าหนี
ราชการไปเถิด ทนอยู่รับราชการลำบากมากนัก คนอื่น ๆ เขาพากันหนี
ถมไป ข้าพเจ้าถามว่าถ้าจะให้หนี จะหนีไปอยู่ที่ไหน ท่านบอกว่าเรา ๒
คนหนีลงเรือพายมาล่องแควนไปอยู่ทางโพธาราม ญาติของเรามีถมไป
ข้าพเจ้าถามว่าโพธารามหัวเมืองอะไร ท่านตอบว่า เมืองราชบุรี ข้าพเจ้า
ถามว่าเมืองราชบุรีชนกับใคร ท่านตอบว่า ชนบางกอกนั่นเอง ข้าพเจ้า
บอกท่านว่า ถ้าเมืองราชบุรีชนกับเมืองไทยอยู่แล้ว ก็อย่าหนีไปที่นั่นเลย
ถ้าจะให้หนีหนีราชการด้วยกัน ๒ คนแล้ว เห็นว่าจะหนีอยู่ในประเทศ
สยามไม่ได้ ต้องหนีไปประเทศอื่น คือฝรั่ง อังกฤษ หรือญี่ปุ่น ก็ไป
ถ้าหนีอยู่ในประเทศไทยก็อย่าหนีเลย เราเกิดมาอยู่ในแผ่นดินไทยก็ต้องทำ
ราชการแผ่นดินของไทย ถ้าเกิดอยู่ในประเทศใดก็ต้องทำราชการแผ่นดิน

อยู่ในประเทศนั้น เมื่อญาติชาวเจ้านั้นได้ พงษาพระเจ้าเจงเหตุผลแล้ว
ก็อดใจ ตกลงตอบข้าพเจ้าว่า ถ้าอย่างนั้นก็ข้ายำหนั้นเขาเลย ต่อจากนั้น
ไปข้าพเจ้าก็ตั้งใจรับราชการสนองพระเดชพระคุณมาด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
มิได้หักเอียงราชการเลย

ต่อมาอีก ๔-๕ เดือน มีครูฝรั่ง ๒ คนมาตั้งคณิศพลาทวารเขาเป็น
นักเรียนนายสิบทหารเรือ ในครั้งแรกที่ทหารเรือตั้งโรงเรียนทหารเรือขึ้น
ข้าพเจ้าถูกเลือกเข้าโรงเรียนด้วย พวกเพื่อนทหารด้วยกันพูดกันว่า
เขาจะช้อเขาจะเอาไปเมืองนอก ข้าพเจ้าก็นึกในใจว่า เขาจะเอาไป
เมืองนอกเมืองไหน ๆ ก็ตามไปทั้งนั้น ในเวลานั้นข้าพเจ้าไม่รู้หนังสือไทย
เลยสักตัวเดียว ขึ้นหนังสือที่แถบหน้าหมวกมันบอกว่า "กรมทหารเรือ"
เท่านั้นอ่านไม่ออก ไม่รู้เรื่อง เมื่อข้าพเจ้าได้เข้าโรงเรียนทหารเรือแล้ว
จึงได้เรียนหนังสือไทย นักเรียนด้วยกันทั้งหมดเป็นเหมือนข้าพเจ้านั้นทุก
คน พังมาเรียนหนังสือเอาเมื่อมาเป็นทหารทั้งนั้น ในระหว่างที่ข้าพเจ้า
เขาเป็นนักเรียนอยู่นั้น ได้เรียนวิชาทหารตามหลักสูตรเรื่อยมา จน
ข้าพเจ้ารับราชการมาได้ ๗ เดือนก็ได้รับเงินเดือน ๓ เดือน ๆ ละ ๖ บาท
อีก ๔ เดือนก่อนนั้น เขายังไม่ได้ตั้งเงินเดือน ต่อไปอีก ๓ เดือนจึงได้
รับเงินเดือนอีกครั้งหนึ่ง เป็นเงิน ๑๘ บาท เมื่อได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๖
บาทนั้นมีความพอใจเหลือเกิน ตันแต่ข้าพเจ้าได้รับเงินเดือนแล้ว จึงได้เอา
เงิน ๑ บาทกับ ๓ สลึงออกให้ เมื่อก่อนได้รับเงินเดือนนั้น พี่สาวข้าพเจ้า
คนเล็กมาเยี่ยมข้าพเจ้าครั้งหนึ่ง พี่สาวข้าพเจ้าได้ให้อู้อูแก่ข้าพเจ้า ๒ โป
เท่ากับ ๖ สลึงคัก เท่านั้นคิดใจแล้ว พอข้าพเจ้าได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๖

บาทแล้ว ทางบ้านไม่คงกังวลถึงที่จะต้องส่งเงินให้ข้าพเจ้าเลย เงินเดือน ๆ
 ละ ๖ บาท นิ่งห่มเสื้อผาเสร็จ เดือนหนึ่งซอผา ซอกเดือนหนึ่งซอผา
 ข้าพเจ้าอุดค่าห่มเงินเดือน ๆ ละ ๔ บาทส่งไปให้บิดาเก็บไว้ทุก ๆ เดือน
 ข้าพเจ้าได้รบเงินเดือน ๆ ละ ๖ บาทรวม ๒๑ เดือน ข้าพเจ้าเก็บเงินได้ ๑
 ชั่ง (๘๐ บาท) ในเมื่อข้าพเจ้าได้รบเงินเดือน ๒๑ เดือนนั้น พยัคกรรมหม่น
 ปราม ๆ ท่านมาดอบวิชาทหารรวม ครวหัดถวาย ท่านได้ทอดพระเนตรแล้ว
 ก็โปรดประทานให้นักเรียนคนละ ๑ ชั่ง แล้วจึงให้ข้าพเจ้าเป็นนายสิบโท
 นายสิบตรีไม่ต้องเมิน ซ้ำชั้นยศเป็นสิบโททีเดียว

พอข้าพเจ้าเป็นนายสิบโท ได้ เงินเดือน ๆ ละ ๓๐ บาทนั้น ข้าพเจ้าได้ ให้
 บิดาขอภรรยาให้ เพราะข้าพเจ้าได้ชอบพอรักใคร่กับนางสาวพวงมานานแล้ว
 บิดาข้าพเจ้าก็เห็นด้วย เพราะไม่มีใครที่จะได้อุปถัมภ์ดูแล ข้าพเจ้าเห็นว่า
 นางสาวพวงคนนพวงเขาใตบาง เพราะเวลานั้นพ่อข้าพเจ้าทาง ๒ คน ได้ ถึง
 แก่กรรมไปหมดแล้ว บิดาข้าพเจ้าจึงให้คนไปส่งชื่อนางสาวพวง บิดา
 มารดานางสาวพวงก็เต็มใจให้ข้าพเจ้า แต่ขอเงินสินสอด ๔๐ บาท เงินค่า
 เรือน ๑ ชั่ง (๘๐ บาท) ข้าพเจ้ามีเงินอยู่ ๘๐ บาทเท่านั้น ไม่พอให้เขา
 อีก ๔๐ บาท ท่านบิดาบอกวาเงินยังไม่พออีก ๔๐ บาทนั้นท่านจะออกให้
 ก็เป็นอันตกลงกัน ได้ให้เมียแก่ไปส่งชื่อนางสาวพวงเป็นทีเรียบร้อย
 เงินสินสอดคนโดยเงินเดือน ๆ ละ ๖ บาทนั่นเอง ข้าพเจ้าอุดค่าห่มไว้
 แท้ ๆ พอถึงวันดี เดือนดี คือวันพฤหัสบดีขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือนยี่ ปีมะแม
 ตรงกับวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๓๘ ก็ได้แต่งงานในวันนั้น ก่อนถึง
 วันกำหนดนั้น ข้าพเจ้าทุลาในกรมหมื่นปราบ ๆ ขอตาไปแต่งงานกำหนด

๑๕ วัน ในกรมรับสั่งว่ามีราชการงานแห่ช้าง เจ้าจะกลับมาให้ทำงานนี้ได้
ใหม่ ข้าพเจ้ารับกับท่านว่าได้ ท่านก็อนุญาตให้ไป ข้าพเจ้าก็ได้อยู่กับ
ภรรยาคนนั้น มาจนบัดนี้

ตั้งแต่ข้าพเจ้าได้เข้ารับราชการทหารแล้ว ข้าพเจ้าตั้งใจจะมีอยู่
๒ อย่าง อย่าง ๑ ตั้งใจเป็นบาปควรจะเว้นได้ก็ไม่ทำ อย่างที่ ๒
ตั้งใจเป็นบุญเป็นกุศลที่จะกระทำได้ ก็กระทำไปตามกำลังที่จะทำได้ เช่น
ตะบับจเวรในคี่ต & เป็นต้น อุดดำหรัยาคัด & พังพระธรรมเทศนา
เข้าเรียไรการกุศลต่าง ๆ ราชตะเขี่ยต้มแจ้จ้อยในสมุดทำบุญนั้นแล้ว
และได้ตั้งใจจะทำการระลึกพระพุทธรูปที่กราบทุก ๆ วันเรื่อยมาจนบัดนี้

เมื่อข้าพเจ้าเป็นพลทหารใหม่ ๆ นั้น นายท่านจ่ายไปเข้ากระบวน
แห่ศพ จะเงินศพใครก็ต้มเสียแล้ว แห่ไปที่วัดเทพศิรินทร์ เติรเป็นราว
กระบวนสองข้างถนน เขาให้สวมเสื้อกางเกงหมวกแดง ถิ่นฉัตรทรงอย่าง
กระบวนโบราณ พอไปถึงวัดหยุดกระบวนสองข้างถนนอยู่กลางแจ้งแดด
พวกรู้ที่ไปเข้ากระบวนเห็นมากด้วยกัน ในขณะที่หยุดข้างถนนนั้นเขาแจก
เงินเพียงให้คนละเพียงหนึ่ง เมื่อได้เงินเพียงหนึ่งก็ดีใจ ต่างคนต่างซอก
ของกินกันในเวदानั้น ข้าพเจ้าเห็นคนอื่น ๆ เขาซื้อของกินกันทุก ๆ คน
แล้ว มาคิดว่าข้าพเจ้าเกิดมาเป็นคนอนาถาเพราะไม่ได้ถือธำรงกองการ
กุศลไว้ จึงได้ยากจนอย่างนี้ เงินเพียง ๆ นั้นข้าพเจ้าจะไม่ซื้ออะไรกินละ
จะเอาเงินเพียง ๆ นี้ไปทำบุญดีกว่า ในขณะที่นึกต่อไปว่า ข้าพเจ้า
จะทำบุญอย่างไรดี ก็ไม่รู้ว่าทำอะไร แล้วคิดถึงบิดาว่า อ้ายเอ๋ย
ข้าพเจ้าจะเอาเงินเพียง ๆ นี้ไปให้บิดาสู้แล้วแต่บิดาจะทำบุญหรือจะทำ

อะไรก็ตามใจท่านเกิด แดงก็ได้เอาเงินเพียง ๆ นี้เก็บไว้จนมีโอกาสดพบ
กับบิดา ก็ได้เอาเรื่องความที่ได้อเงินเพียง ๆ นมาให้บิดาฟังเขาใจตอดแต่
ก็ได้เอาเงินเพียง ๆ นี้ให้กับบิดา เมื่อบิดาพาเราไปรับเงินเพียง ๆ
นี้แดงก็ได้โอนมอบหมายให้ข้าพเจ้าต่าง ๆ แดงท่านบอกว่ เงินเพียง ๆ
นี้ ความที่ได้มาในทางบริสุทธิ แดงได้สอิดไม่ซ้ออะไรกินเลย ได้ตั้งใจ
จะทำบุญ จนได้มาให้กับบิดาเช่นหาได้ยาก ที่ได้มาให้กับบิดานับบุญ
ที่สุดแล้ว

เมื่อข้าพเจ้าได้อยู่กับภรรยาคนแรก ได้รับพระราชทานเงินเดือน ๆ
ละ ๓๐ บาท เป็นนายสิบโท อยู่ด้วยกัน ๒ คน จ่ายตลาดวันละ ๖ ปี
ส่วนข้าสอิดได้รับพระราชทานเข้าหลวง ครนชยมาถึงวันที่ ๑๘ เดือน
สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๓๘ ได้เลื่อนเป็นนายสิบเอก ได้รับพระราชทานเงิน
เดือน ๆ ละ ๓๒ บาท ได้รับราชการต่อมาถึงวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๔๐
ได้เลื่อนชนวาทนายร้อยตรี (เท่ากับนายเรือตรีเดียน) ได้รับพระราชทาน
เงินเดือน ๆ ละ ๒๔ บาท มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้บังคับการ โรงเรียนนายร้อย
ทหารเรือ วันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๔๒ ได้ย้ายไปรับราชการอยู่ในกองพัน
พาหะจนถึงวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๔๓ ได้ย้ายไปรับตำแหน่งผู้ช่วย
ผู้บังคับการ โรงเรียนนายทหารเรือที่วังด้วงอนันต์ (โรงเรียนนายทหารเรือ
ที่เกิดใหม่) วันที่ ๘ เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๕ ในกรมหลวงชุมพร
ได้คิดเอาข้าพเจ้าไปเป็นผู้บังคับการกองร้อยที่ ๓ ที่บางพระ ได้รับพระราชทาน
เงินเดือน ๆ ละ ๓๒ บาท วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๔๖ ได้รับประทวน
เป็นสอิดผู้บัญชา เท่ากับนายเรือเอกเวदान ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๔๘ บาท

วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๖ ราชการได้ย้ายข้าพเจ้าไปเป็นผู้บังคับ
 การกองทหารเรือเมืองชลบุรี ในตอนนั้นลำบากมาก ต้องรับผิดชอบทุก ๆ
 อย่าง ทั้งจัดเรืออยู่กับฝรั่งเศษ เพราะฝรั่งเศษเขาร้างเมืองจันทบุรีไว้ ทยอยไม่
 ด้ ไกลกันนัก ระยะทางเข้ามา ๒ ชั่วโมงเท่านั้น ได้รับราชการเรื่อยมาจนถึง
 วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๔๗ ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๖๕ บาท วันที่ ๑
 มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๔๘ ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๗๐ บาท วันที่ ๑ กันยายน
 พ.ศ. ๒๔๔๘ ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๘๐ บาท ต่อมาจนถึงวันที่ ๒๘ ธันวาคม
 พ.ศ. ๒๔๔๘ ได้ย้ายกองเรือเมืองชลบุรีมาอยู่เมืองจันทบุรี ข้าพเจ้ามาเป็น
 ผู้บังคับการต่อไป ถึงวันที่ ๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๔๘ ได้ย้ายไปเป็นผู้บังคับ
 การกองทหารเรือที่ ๖ เมืองระยอง วันที่ ๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๐ ได้
 รับเงินเดือนนายเรือเอกชั้น ๓ เดือนละ ๓๒๐ บาท วันที่ ๑ กรกฎาคม
 พ.ศ. ๒๔๕๓ ได้รับพระราชทานเงินเดือนนายเรือเอกชั้น ๓ เดือนละ ๓๔๐
 บาท วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๕ ได้รับพระราชทานเงินเดือนนายนาวา
 ครีชั้น ๓ เดือนละ ๓๖๐ บาท วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๖ ได้รับ
 พระราชทานเงินเดือนนายนาวาครีชั้น ๓ เดือนละ ๓๘๐ บาท (เงินเดือนชน
 ครงนเพราะกระทรวงขึ้นอัตราใหม่)

วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ ได้ย้ายไปเป็นผู้บังคับการกอง
 โรงเรียนพลทหารเรือที่ ๗ เมืองจันทบุรี ถึงวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๗
 ได้รับพระราชทานเงินเดือนนายนาวาครีชั้น ๒ เดือนละ ๒๒๐ บาท ได้รับ
 ราชการในหน้าที่ต่าง ๆ เรียบร้อยมา วันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๗
 ได้ย้ายไปเป็นผู้บังคับการกองโรงเรียนพลทหารเรือที่ ๑ เมืองสมุทรสงคราม

วันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้รับพระราชทานเงินเดือนนายนาวาตรีชั้น ๓
 เดือนละ ๒๖๐ บาท วันที่ ๗ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ได้ย้ายไปเป็นผู้บังคับ
 การกองโรงเรียนพลทหารเรือที่ ๓ จังหวัดพระประแดง จนถึงวันที่ ๒๖
 มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ราชการได้ย้ายข้าพเจ้ามาดำรงตำแหน่งปลัดกรม
 กรมทหารเรือชายทะเล วันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๐ ได้รับพระราชทาน
 เงินเดือนนายนาวาโทชั้น ๓ เดือนละ ๓๐๐ บาท วันที่ ๒๐ สิงหาคม
 พ.ศ. ๒๔๖๐ เป็นปลัดกรมทหารเรือชายทะเล วันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๒
 ได้รับพระราชทานเงินเดือนนายนาวาโทชั้น ๒ เดือนละ ๓๖๐ บาท วันที่ ๓
 เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๔ ได้รับพระราชทานเงินเดือนนายนาวาโทชั้น ๓ เดือน
 ละ ๔๐๐ บาท วันที่ ๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๔ ย้ายไปเป็นผู้บังคับกรม
 กรมชุมพลทหารเรือ วันที่ ๑๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๖๕ ย้ายไปดำรง
 ราชการกรมปลัดทัพเรือ

วันที่ ๓ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๗ ราชการทหารเรือได้ให้ข้าพเจ้า
 ออกพักราชการโดยอายุมากแล้ว เป็นนายทหารกองหนุนเบญหวัด วันที่ ๓
 เมษายน พ.ศ. ๒๔๗๓ กระทรวงทหารเรือได้ย้ายประเภทเป็นนายทหาร
 นอกราชการเบญบ้านาญ ได้รับพระราชทานเบญบ้านาญเดือนละ ๓๐๖ บาท
 ๖๖ สตางค์

ข้าพเจ้าได้รับราชการสนองพระเดชพระคุณมาอยู่ในประจำการ ๓๒ ปี
 อยู่ในกองหนุนเบญหวัด ๖ ปี

ข้าพเจ้าได้รับราชการสนองพระเดชพระคุณมาโดยเต็มกำลัง ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ดังนี้

ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็นดั่งมณฑลภิบาล วันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๒ เป็นหลวงพิทักษ์ วันที่ ๒๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๗ ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็น พระปราบอังวะ วันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๓

ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ คือ เหรียญประพาดมาตา วันที่ ๓๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๔๐ เหรียญรัชมังกด วันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ เหรียญรัชมังกดา วันที่ ๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๓ เหรียญบรมราชาภิเษกแผ่นดินที่ ๒ วันที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๕๔ ตราวิจิตรภรณ์มังกภูด้อยามชั้นที่ ๕ วันที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๕ เหรียญจักรมาตา วันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๕๕ ตราช้างเผือกชั้นที่ ๕ ทิพยภรณ์ วันที่ ๒๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ตราวมังกภูด้อยามชั้นที่ ๔ ภักธภรณ์ วันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ตราช้างเผือกชั้นที่ ๔ จตุรดาภรณ์ วันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๓ ได้รับพระราชทานเหรียญบรมราชาภิเษกแผ่นดินที่ ๗ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๘

เพรา
ยอติ
ทัพเรือ
ลงใน
สิ้นค
จนเค
คำช
ร้าย
ที่คำ
คอ
คน
กัก
คำ
เป
คำ

การค้าทางทะเลในเวลาสงคราม

กรมหมื่นพิทยาลงกรณ ทรงเขียนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕

การค้าทางทะเลของชาติที่ท่าสงครามนั้น ศัตรูย่อมมุ่งร้ายอยู่เสมอ เพราะหวังตัดกำลังซึ่งกันและกัน ในพงศาวดารเมื่อชาติซึ่งกฤชกับชาติอื่นตั้นดวรบกันนั้น ต่างชาติมุ่งหมายทำลายการค้าขายของศัตรูเป็นข้อใหญ่ ทพเรือทั้งสองฝ่ายมีกำลังพอต่อสู้กันได้ ต่างฝ่ายทำลายสมบัติของศัตรูลงไปได้เป็นอันมาก ส่วนสงครามซึ่งเบเณอยู่ในปัจจุบันนี้ การทำลายสินค้าทางทะเลมิใช่ความมุ่งหมายในเบื้องต้น แต่ก็ได้กระทำกันมาแล้วจนเต็มความดำมารถทั้งสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งกำลังทพเรือมากก็ไดกวาดรชค้าขายของศัตรูให้หมดไปจากทะเล อีกฝ่ายหนึ่งกำลังทพเรือน้อยกว่าก็ทำร้ายเรือค้าขายของชาติก็ได้แต่ตามที่มิใช่โอกาส ใช้เรือรบที่เดินบนหลังน้ำบางที่ตาไค่นาบาง

การสงครามทุกครั้ง ถ้าชาติที่ท่าสงครามมีการค้าขายทางทะเลมาก ควรคำนึง ฝ่ายศัตรูก็คงจะพยายามทุกทางที่จะจับกุมเขาเป็นประโยชน์ของตน หรือมีฉะนหน้าตายเสียเพชทชนกำลังชาติก็ อีกฝ่ายหนึ่งซึ่งเป็นเจ้าของก็คงจะพยายามทุกทางที่จะป้องกันมิให้ศัตรูทำลายการค้าขายของตนได้ การค้าทางทะเลของชาติที่ท่าคักนั้นยังมีปริมาณแะระวาคามาก การทำลายได้ก็ยงเป็นประโยชน์แก่ศัตรูในทางทอนกำลังกัน ยกตัวอย่างเมื่องซึ่งกฤชมีการค้าทางทะเลมาก แะระอาศัยการค้าทางทะเลเป็นเครื่องยังชีวิต ถ้าเยอรมัน

ทำลายการค้านั้นได้ อังกฤษจะแพ้โดยเร็ว เพราะการค้าทางทะเลเป็น
 เหมือนเดินโลหิตซึ่งบำรุงชีวิตของชาติ ส่วนชาติเยอรมันนั้นกำลังมากใน
 การสงคราม แต่จะเป็นด้วยคงบ้านเมืองอยู่ในถิ่นซึ่งใช้ทางบกได้ก็ตาม
 หรือเป็นด้วยการค้าทางทะเลเดินโลหิตซึ่งบำรุงชีวิตก็ตาม เมื่อเสียการค้า
 ทางทะเลไปแล้วก็หาตั้งกำลังไม่ เหตุฉะนั้นจะกล่าวได้ว่าปริมาณและราคา
 แห่งสินค้าทางทะเลของชาติที่ทำการสงครามนั้น เป็นมาตราสำหรับวัดความ
 เพียรซึ่งฝ่ายศัตรูคงจะใช้เพื่อทำลายกำลังชาติก็ แต่ปริมาณและราคาการ
 ค้าทางทะเลของชาติที่ทำการนั้นมิใช่มาตราสำหรับวัดความเพียรซึ่งชาติที่เป็น
 เจ้าของการค้าจะต้องใช้เพื่อการคุ้มครองการค้าของตน มาตราที่จะใช้วัด
 ความเพียรขนั้น คือกำลังทัพเรือของชาติก็ ถึงการค้าขายของชาติที่
 ทำสงครามจะมาก ถ้ากำลังชาติกันอยู่การรักษาก็ไม่ต้องจัดให้มากนัก
 ตัวอย่างที่จะกล่าวให้เห็นได้ คือเมื่ออังกฤษรบกับบอวันเน การค้าของ
 อังกฤษมีทั่วโลก แต่ด้วยเหตุชาติบอวันเนไม่มีกองทัพเรือ อังกฤษจึงไม่
 ต้องรักษาการค้าทั่วโลกนั้นเลย ส่วนในสงครามปัจจุบันนี้กองทัพเรือ
 เยอรมันมีกำลังเป็น ๒ อังกฤษ อังกฤษต้องใช้กำลังทัพเรือทั้งหมดใน
 การรบอันเป็นการค้าของตนในทะเล และถ้าอังกฤษบอวันเนการค้าทางทะเล
 อยู่ได้ก็ตามได้ ความนั้นอังกฤษไม่ต้องขแรงก็ตั้งรบข้ามทะเลไปเหยียบ
 เกาะอังกฤษ เพราะเหตุว่าความเป็นใหญ่ในทะเลจนถึงเรือค้าขายของตน
 เติบโตต่อไปนั้น ย่อมเป็นเครื่องบงกชกนมิให้ชาติกยกทัพข้ามทะเลได้ ที่
 กล่าวนี้กล่าวตามลัทธิและใช้ฟังคำวดารเป็นหลัก คำที่กล่าวมิใช่พยากรณ์
 วัตถุประสงค์แห่งการสงครามครั้งนี้

ขรรมนิยมเวลานี้แสดงว่าการสงครามบนบกนั้น ทหารพยัคฆ์มีอยู่ใน
 บุคคลของชาติอารยันซึ่งศัตรูจะยึดถือเขาไม่ได้ ทำลายไม่ได้ หรือถ้าจะ
 ยึดถือหรือทำลายก็จะต้องจ่ายเงินให้ตามราคาอันมีสมควร สำหรับการสงคราม
 ทางทะเลนั้นขรรมนิยมตรงกันข้าม คือ ทหารพยัคฆ์มีของชาติอารยันพบใน
 ทะเลนั้น แม้จะเป็นต้นมือของบุคคลก็ควรยึดถือเขาได้ ขรรมนิยม
 ทางบกและทางน้ำตรงกันข้ามเช่นนี้ เมื่อยังมิได้ศรัทธาหรือให้ละอายต่อกันแล้ว
 ก็พึงต้อง ตัดไม้ค้ำอธิบายว่าการทางบกและทางน้ำจะนำมิตียมว่าลหกถกถก
 เช่นนั้นไม่ได้ เพราะในเวลาสงครามการค้าของชาติที่ถูกย้ายยกมจะคิด ๆ
 จัด ๆ ช้อย์เสมอไม่ว่าทางบกหรือทางน้ำ ถ้าจะพูดระวางชาติที่รบกันอยู่ใช้
 การค้าคงจะหยุดนิ่งทีเดียว อนึ่งคนแดนซึ่งชาติก็ยกเขาไปเหยียบย่ำนาน
 รวไฟทั้งหมดและถนนเกือบจะทั้งหมดย่อมจะอยู่ในมือข้าศึก สำหรับการ
 ขนทหารขนสินค้าและสิ่งการะทางป่อง เช่นในเวลานี้ในคราวระวางกรุงปารีส
 กับกรุงเบอร์ลินคงจะไม่มหรือหากจะมีบางกคงจะน้อยที่สุด การค้าขาย
 ระวางเมืองที่อยู่ ในแดนรบนั้นถาจะเดินไปมากับเมืองชายแดนใด หรือเมือง
 อื่นที่เบกต่างกคงจะมีบางแดนหยุดที่สุด ถ้าจะเทียบกแล่มอกกับเรือค้าขม
 เด็ดตลอดพันเรือรบก็ดูไม่ได้ฉะฉน ฉะฉนในเมองที่ถูกขัดม ชาติก็คงจะ
 ไม่ปลตยให้ สิ้นค่าเขาไปเป็นอนชาติ ถ้าใครนำเงินค่ามากคงจะทวมหรือ
 รับเอาไปใช้ในกาทัพ รวมความว่าในแดนที่เบ่นฉนามรบ การค้าขาย
 ย่อมจะหยุดหมด แม้ สิ้นค่าเบ่นฉมมิตถ่วงคอกบุคคลก็เช่นเดียวกับกัน ฉะฉน
 ว่าแต่ในแดนที่เป็นฉนามรบ แม้ในชาติอื่น ๆ ฉะฉนในเขตศรัทธาของประเทศที่มี

ชาติก็เขาไปเหยียบ การค้าขายทางบกก็คงจะติดขัดทั่ว ๆ ไป เหตุฉะนั้น
 จะกล่าวยืนยันว่าการรบบทางบกก็สำคัญยิ่งของเศรษฐกิจส่วนบุคคล การรบบ
 ทางเรือไม่ต้องเคารพพจนไม่สู้จะถุกนัก ถ้าจะกล่าวให้ถูกคงจะต้องกล่าว
 ขอยกเว้นหลายข้อ เช่นที่จริงขอที่ผิดกันในทางบกแต่ทางนามแต่เพียงว่า
 ในทางบกส่วนบุคคลธรรมดาไม่ได้ ทางน้ำรบได้เท่านั้น แต่ขอที่ผิดกัน
 ที่ไม่สู้สำคัญ ความสำคัญอยู่ในเขตที่ตอนกำลังทวีปแห่งชาติก็คงยอ
 บของกันให้ ค้าขายแลกเปลี่ยนได้กับชาติอื่น ๆ เท่านั้น การห้ามไม่ให้
 ค้าขายนั้นจะทางบกก็ตามทางน้ำก็ตาม ย่อมเป็นที่เดือดร้อนแก่ชาติก็ยิ่ง

กว่าการทำลายทรัพย์สินส่วนบุคคลเล็ก ๆ น้อย เพราะฉะนั้นการรบบทาง
 ค้าบมบกมีผลไม่น้อยกว่าการจับสินค้าทางเรือเลย ชาติบางชาติซึ่งมีการ
 ค้าขายทางบกมากนั้น ถ้าถูกปิดการค้าทางบกก็เดือดร้อนมาก แต่ถา
 สินค้าในทะเลถูกจับไปหมดก็ไม่สู้เดือดร้อน

เมื่อก่อนสงครามครั้งนี้ มีคนบางพวกเห็นว่า การจับสินค้าของ
 บุคคลที่พบกลางทะเลนั้นควรเลิก บางพวกไม่เห็นด้วยและอธิบายถึงที่
 กล่าวมาแล้ว และข้ากล่าวว่าการทำสงครามนั้นใช้วิธีรุนแรงทำลาย
 ชีวิตคนแถมกระทำทุกทางที่จะกำราบชาติ การรบบและการทำลายสินค้า
 ทางทะเลนั้นเป็นวิธีอันหนึ่งของการสงคราม แต่เป็นวิธีที่เบาอ่อนเพราะ
 เหตุว่าไม่ทำลายชีวิตมนุษย์ มีแต่ทำร้ายร่างกายและความเป็นไทยแก่คน
 แต่เป็นวิธีที่เบาบางที่กำราบนาใจชาติก็ได้อย่างดกซึ่ง ชนิงผู้ ที่เห็นควร
 เลิกหรือขี้ขลาดส่วนบุคคลในทะเลนั้น เห็นว่าควรรบบหรือทำลาย

เรือสินค้าซึ่งเพียรจะวิ่งฝ่าทัพเรือที่ตอมฮ่าวหรือฝง ถ้าเช่นนั้นก็เด็มือกับให้
 จับหรือทำตายเรือค้าขายฝ่ายศัตรูทั้งหมด เพราะการตอมฮ่าวและตอมฝง
 เวดกัน มิได้ตอมอยู่ไกล ๆ กองทัพเรือที่เบเนกตอมฮ่าวคงอยู่ห่าง
 ฮ่าวที่ตอมนั้นหลาย ๆ ร้อยไมล์ มีเรือตระเวนติดต่อกันเป็นชั้น ๆ ทิวทะเล
 ที่ไกลเคียง ถ้าเรือค้าขายซำซำก็ก็เพียรจะวิ่งฝ่าที่ตอม แม่จะยังอยู่ห่าง
 ฮ่าวอีกไกล ก็นับว่าเพียรจะฝ่าได้แล้ว เมื่อเป็นเช่นนั้นเรือค้าขายฝ่ายศัตรู
 ซึ่งอยู่นอกเขตที่ตอมนั้นแทบจะไม่มี หรือถ้ามีก็ไม่ควรต้องคำนึง ถ้าจะ
 ล่องเรือไปจับคงจะเสียค่าจับมากกว่าราคาคืนตัวจับได้

การสงครามในทะเลเด็การค้าถ่วงเป็นคำที่ว่า ความเป็นใหญ่ในทะเล
 คือความมีกำลังกว่าชาติกษัตริย์เช่นเดียวเช่น เป็นเครื่องบ่งชี้การการค้าขาย
 ทางทะเลของชาติที่เป็นใหญ่เช่นอย่างดีที่สุด และเป็นเครื่องจำเป็นแก่การ
 ทำตายการการค้าขายของชาติให้เสียหายถึงเป็นผลให้การรบใจศัตรูได้ การ
 สงครามนั้นมิใช่คิดเอาเขมแท่งกัน เป็นเรื่องที่ทำร้ายกันอย่างรวดเร็วที่สุด
 นายพลเรือมหัน^(๑) กล่าวว่าเมืองใดถูกรบจนการค้าขายอย่างรุนแรง เมือง
 นั้นย่อมได้รับความเดือดร้อนเป็นอันมาก การรบบจนการค้าขายนั้น แม่จะ
 มิใช่ความมุ่งหมายข้อคนแห่งการสงครามก็จริง แต่เป็นวิธีทำการรบชาติ

(๑) นายพลเรือมหัน (Admiral Mahan) ที่ออกนามในหนังสือ
 นายพลเรือในกองทัพเรืออเมริกันผู้ชกด้วย เป็นผู้แต่งหนังสือแลตั้งเรื่อง
 อำนานในทะเล อันเป็นหนังสือซึ่งผู้ศึกษาการรบทางเรือนับถือเป็นอันมาก

อย่างสำคัญ ถ้าสงครามยังไม่เลิกคราวใด การรบกวนการค้าขายของ
 ชาติก็ยังคงยังไม่เลิกคราวนั้น แต่ถ้าผู้ใดคิดว่าจะหมั้นชชาติก็ได้ด้วยวิธี
 รบกวนการค้าขายวิธีเดียวผ่นคนคงจะคิดผิด และถ้าอธิบายว่าจะเขาชยวิธีนั้น
 ได้ด้วยเปลืองเงินน้อย ก็ยังเบ็นความเข้าใจผิดซึ่งน่าจะเป็นเหตุให้เกิดภัย
 อย่างแรงทีเดียว

ในทันเวลาเห็นข้อสำคัญของความเป็ใหญ่ในทะเลว่ามัสต์ได้หลายทาง
 ถ้าชาติที่ท่าสงครามไม่คิดจะแย่งความเป็นใหญ่ในทะเลตามถือไว้ และไม่มี
 กองทัพเรือมกำลังพอจะแย่งได้ แต่คิดจะหมั้นชชาติก็ด้วยวิธีลอบทำดา
 การค้าขายทางทะเลตาม โอกาสที่จะทำได้ไซ้ร ถ้าพูดเอาพงศาวดารเป็น
 หลัก ก็น่าจะเห็นว่าไม่อาจทำสำเร็จได้ เพราะทัพเรือของตนมีกำลังน้อย
 กว่าชาติก็ ถ้าออกทะเลเดกกว้างบ่อยนักก็จะแพภัยตนเอง ส่วนการค้าขาย
 ทางทะเลของชาติที่ทัพเรืออ่อนนั้น คงจะสูญหายไปเสียแต่เมื่อเริ่มสงคราม
 นั้นแล้ว ถึงจะลอบทำร้ายการค้าขายของชาติก็ไต่บ้างก็คงยังน้อยกว่าการ
 ค้าขายของตนเองที่เสียไป นายพลเรือมหันกล่าวว่ามีคราวอังกฤษรบ
 กับฝรั่งเศสครั้งจลาจล และเมื่อครั้งฝรั่งเศสเป็นอริราชชยนั้น อังกฤษเสีย
 การค้าขายเพราะชาติก็เพียงร้อยละ ๒ ครั้ง แต่จับเรือศัตรูและสินค้าได้
 พอถ่วงราคาก็ได้บ้าง ระวังสงครามครั้นนั้นการค้าขายทางทะเลของ
 อังกฤษจำเวียนช่นเท่าตัว การค้าขายทางทะเลของฝรั่งเศสยับยั้งไป การ
 ค้าขายทางทะเลของชาติที่ท่าสงครามนั้นมชของอันตรายนมากแต่น้อยคามาส่วน
 ความเป็นใหญ่ในทะเลของกองทัพเรือแห่งชาติซึ่ง เป็นเจ้าของการค้าขายนั้น

1007
พ65

ห้าม
นำออกนอกห้อง

เมื่อครั้งอเมริการบอังกฤษเพื่อความมั่นคงระบอบนั้น ทักษะอังกฤษเป็น
ใหญ่ในทะเลที่จริง แต่ที่เรืออเมริกาถึงความใหญ่ในนัยอย่าง
เร็วแรง การค้าขายทางทะเลของอังกฤษจึงถูกรบกวนมาก จนถึงเรือ
ค้าขายซึ่งเดินมาทางตะวันออก ต้องเสียค่าประกันถึงร้อยละ ๑๕ ก็นั่ง
ส่วนคราวระบอบไปเดียนั้นต้องเสียไม่ถึงครึ่งจำนวนนั้น

ข้อความที่กล่าวมานี้แสดงโดยมีพงศาวดารเป็นที่อ้างว่าชาติต้องชาติ
ซึ่งทำสงครามกันในทะเลนั้น ชาติไหนแย่งได้ซึ่งความใหญ่ในทะเล
และรักษาความใหญ่ไว้ได้ โดยกวดขัน ชาตินั้นย่อมทำความยับ
ยั้งให้แก่การค้าขายทางทะเลของชาติที่เป็นศัตรู ฝ่ายการค้าขายของผู้
เป็นใหญ่ในทะเลนั้น แม้จะเป็นอันตรายบ้างเป็นครั้งเป็นคราว ก็ไม่ถึง
แก่ความล้มจมจนเป็นเหตุก่อความแพ้ชนะกันได้ เมื่อต้นสงครามแล้วการ
ค้าขายของชาติที่เป็นใหญ่ในทะเลกลับจะยิ่งจำเจริญขึ้นกว่าแต่ก่อนเสียอีก

คำสั่งสอนของพงศาวดารนั้นยังที่กล่าวมาแต่ก่อน แต่เรามีจะฟัง
คำสั่งสอนของพงศาวดารอย่างเดียวก็น่าไม่ได้ เพราะเหตุการรบทางเรือใน
เวลานี้วิธีผิดกับที่เคยมี ในพงศาวดารเป็นอันมาก วิธีรบก็ดี โอกาส
ที่จะทำอันตรายแก่กันก็ดี อารมณ์ก็ดี ข้อสัญญาจะวางชาติก็ดี ย่อมผิดกัน
ไปหมด จำต้องเอาความเปลี่ยนแปลงต่างๆ มาประกอบดำริด้วยการก่อดำเนินคิดจึง
จะค่อยน้อยลง

ข้อคนวิตถวองเรือไปรเวต คือเรือซึ่งเป็นสมบัติส่วนตัวบุคคล ให้
เป็นเรือรบและใช้ไปเที่ยวระรานทำลายเรือค้าขายของชาติก็ เรียกว่าเรือ
ไปรเวตเช่นนั้น เดิมมาช้านานแล้ว เรือไปรเวตเช่นนั้นแต่ก่อนเป็นเครื่องมือ

คำคัญของชาติที่มีทัพเรือกำลังน้อย อาจใช้เรือไปรเวเตี้ยนที่ขั้วเขตติดต่อ
 ทำร้ายการค้าขายของชาติก็ได้มาก ครั้นใน ค.ศ. ๑๘๕๖ ชาติต่างๆ ได้ตกลง
 กันในหนังสือสัญญาทำที่กรุงปารีส เด็กกาใช้เรือไปรเวเตี้ยน มีชาติ
 ใหญ่ไม่เห็นด้วยและไม่ยอมลงชื่อบ้าง คืออเมริกาและสเปน แต่เมื่อ
 อเมริกาและสเปนทำ สงครามกันใน ค.ศ. ๑๘๙๘ ก็หาได้ ใช้เรือไปรเวเตี้ยน
 ไม่ เพราะฉะนั้นเรือไปรเวเตี้ยนอย่างเก่า นับได้ว่าเป็นอันดับไป แต่การ
 จัดเรือค้าขายให้เป็นเรือรบขึ้นในเวลาสงครามนั้น เป็นรูปการที่เกิดขึ้นใหม่
 มีปัญหาว่าเรือค้าขายที่กักตังไว้ทางขุยนั้น จะจัดให้เป็นเรือรบขนาดกลาง
 ได้หรือไม่ ปัญหาข้อนี้มาคมที่กรุงเฮกเมื่อประชุมครั้งที่ ๒ (ค.ศ. ๑๙๐๗)
 ตกลงข้อสัญญาตอมไว้ ๖ ความดังนี้

(๑) เรือค้าขายซึ่งแปลงเป็นเรือรบนั้น จะมีอำนาจและหน้าที่อย่าง
 เรือรบได้ต่อเมื่อเรือนั้นอยู่ในบังคับบัญชาโดยตรง และอยู่ในความรับผิดชอบ
 ของชาติซึ่งเป็นเจ้าของธงขึ้นชักในเรือนั้น

(๒) เรือค้าขายซึ่งแปลงเป็นเรือรบ ต้องดำเนินเคจรของหมายเรือรบ
 แห่งชาติของตน

(๓) นายเรือต้องเป็นชาวรัฐบาตและได้รับแต่งตั้งตามระเบียบ ทั้ง
 ต้องมีชื่ออยู่ในทำเนียบนายทหารในกองทัพเรือ

(๔) คนในเรือต้องอยู่ในวินัยทหาร

(๕) เรือค้าขายซึ่งแปลงเป็นเรือรบต้องปฏิบัติตามวินัย และธรรมเนียมการสงครามทุกประการ

(๖) ชาติที่ท่าสงครามถ้าแปลงเรือค้าขายเป็นเรือรบ ต้องประกาศ
ในบัญชีเรือรบโดยเร็ว

ความ ๖ ขอนชาติที่มีทัพเรือใหญ่ได้ลงชื่อเป็นสัญญาทุกชาติ สัญญา
นี้ให้โอกาสให้แปลงเรือค้าขายเป็นเรือรบออกทำร้ายชาติก็ได้ แต่เมื่อชาติ
ยังไม่ทันรู้ตัวก็จริง แต่เมื่อใดทำร้ายใดครั้งหนึ่งแล้วจะทำครั้งที่สองออก
นั้นเห็นจะยากนัก เรือชนิดนี้เมื่อยังเป็นเรือค้าขายอยู่ที่อ่าวรับถ่านและ
เครื่องจำเป็นต่าง ๆ ได้ ในอ่าวที่เป็นเมืองกลาง ครั้นใดของการแล้ว
ก็กลายเป็นเรือรบออกทำร้ายการค้าขายของชาติได้ แต่เมื่อทำเช่นนั้นแล้ว
จะกลับไปอ่าวเดิมโดยหวังจะทำการเช่นนั้นซ้ำอีกครั้งหนึ่งก็ไม่ได้ เพราะ
จะแปลงตัวเป็นเรือรบวนน เป็นเรือค้าขายพวกรุ่นแล้วกลับเป็นเรือรบมวน
นั้นไม่ได้

ตัวอย่างการแปลงเรือค้าขายเป็นเรือรบในเวลาเดินทางนั้น มีเมื่อครั้ง
รัสเซียรบกับญี่ปุ่น เรือที่แปลงนั้น ๒ ลำชื่อ “บิเตอร์สเบ็ก” ลำ ๑
“ดีโมเต็นชุก” ลำ ๑ เป็นปัญหาชนไปถึงดีมาคมกรุงเฮก ดีมาคมกรุงเฮก
หาเรือกัญญาคความเห็นให้เป็นที่ชอบใจทั่วไปไม่ได้ จึงลงอาวรมภกถาไว้ว่า
“ชาติที่ทำสัญญานไม่ได้ตกลงกันไว้ว่า การแปลงเรือค้าขายเป็นเรือรบนั้น
จะอนุญาตให้แปลงในเวลาเดินทางได้หรือไม่ เหตุฉะนั้นจึงตกลงความเข้าใจ
กันว่า ปัญหาเรื่องที่จะแปลงนั้นให้อยู่นอกเขตต์สัญญาน และไม่
เกี่ยวกับข้อความซึ่งบัญญัติต่อไปนี้”

ความที่กล่าวข้างบนนั้นแสดงว่า การเลิกเรือไปรบเดี่ยวนั้น ถึงจะ
มีเรือชนิดอื่นมาแทนก็ยังเป็นประโยชน์แก่ชาติซึ่งกองทัพเรือเป็นใหญ่อยู่ใน
ทะเลในเวลาสงคราม

ข้อ ๒ ความเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่งซึ่งทำให้รูปการในเขตแดนผิดไปจากรูปการในพงศาวดาร คือเรือแดนโบ เดียวจนเกือบจะไม่มี เป็นเหตุให้การทำลายและการรักษาการค้าขายในทะเลเปลี่ยนไปอย่างหนึ่ง คือในเวลาเมื่อยังใช้เรือโบอยู่นั้น เรือที่ขุดต้องเดินตามทางลม ต้องตกละเอียดและกระจัดกระจายกันไปในทะเลกว้าง เรือรบของชาติที่ทัพเรือชื่อนั้น เมื่อแล่นหาเรือค้าขายของชาติก็ในทะเลกว้างก็พบได้ทั่ว ๆ ไป และถึงเมื่อแล่นอยู่ในที่กว้างก็หลบหลีกเรือรบได้ดียิ่งกว่า ส่วนในเวลาเรือใช้จักรเดินทางได้ตรงไปตรงมาเสมือนกับว่าเป็นเส้นตรง ถ้าเรือดำคิดเดินออกเดินนั้นนักแทบจะไม่พบปะเรืออื่นเลยทีเดียว เพราะฉะนั้นเรือรบของกองทัพฝ่ายชื่อนั้นถ้าจะทำร้ายศัตรู ต้องไปคอยอยู่ในทางที่ศัตรูเดิน ฝ่ายซึ่งศัตรูมาถึงกว่ารักษาทางเหล่านั้นได้ด้วยวิธีระแวดระวังมเรือรบคุมเรือค้าขายที่เดินเป็นหมื่นเป็นแสนคน ในการสงครามคราวนั้นเรือรบเยอรมันที่เดินบนหลังน้ำ เช่นเรือเอมเดินเป็นต้น เทียวเดินเร็วเดินอยู่ในทะเลก็ทำได้ทำลายเรือค้าขายของชาติได้ดีมากถ้า แต่ถ้าจะเทียบส่วนกับจำนวนเรือที่เดินอยู่ในทะเลเหล่านั้นก็นับว่าน้อย

ข้อ ๓ ในเขตแดนเรือใช้ถ่าน เมื่อออกเดินทำร้ายเรือค้าขายศัตรูจะไปไกลเกินกำหนดถ่านที่มีในเรือไม่ได้ เมื่อยังใช้เรือโบอยู่นั้นไม่ต้องมีขดคนชื่อนั้น เรือรบของชาติที่ทัพเรือชื่อนั้นออกเดินทะเลเพื่อทำลายเรือค้าขายของชาติก็กัน ต้องกำหนดว่าต้องมีถ่านเหลือพอที่จะเดินกลับเข้าอ่าวของตนเต็มฝั่งก็ จะไปไกลจนถ่านเหลือไม่พอหันชาติก็กลับเข้าบ้านนั้นไม่ได้ วิธีที่มีเรือถ่านตามไปตั้งเรือรบกลางทะเลนั้น ก็เป็นวิธีที่ใช้ได้บ้าง แต่ประกอบ

ด้วยภัย เพราะถ้าชาติกัมาพบเวลาที่กำลังชนถ่านถ่านถ่านอยู่ ก็อาจ
 ทำร้ายได้ถนัดทั้งเรือรบทั้งเรือถ่าน จะเอาตัวรบคนนยาถ ถนงเรือทบรบทุก
 ถ่านไปส่งเรือรบนั้น อาจถูกจับกลางทางก็ยงได้ แต่ถ่านเป็นถ่านนั้น เรือรบ
 ที่นัดให้ ไปคอยรับถ่าน ไปคอยไม่พบเรือถ่านก็อาจเพลิงพลาด้วยประกว
 ต่าง ๆ การส่งถ่านกันกลางทะเลเช่นกล่าวนี้ อาจดำเรือครึ่งหนึ่งก็ได้
 ต้องครึ่งก็ได้สามครึ่งหรือสี่ครึ่งก็ยงได้ แต่คงจะเกิดเหตุถึงตมจมครึ่งหนึ่ง
 เป็นแน่ เพราะชาติกัมากกว่าและมีกำลังกว่า คงจะตามค้นกันจนได้
 ข้อ ๔ เรือรบในเวถถ่านถ่านพบเรือค้าขายฝ่ายอริ จะจับส่งไปให้ศาล
 ตัดสินหรือจะทำตายให้ตมจมเสียก็ยากกว่าแต่ก่อน ถ้าจับได้และสั่งให้ไป
 เข้าอ่าวฝ่ายตนเพื่อส่งศาล ก็จะต้องแบ่งกำลังในเรือรบให้คุมไป หรือมีถ่าน
 เรือรบต้องเดินคุมไปจนถึงอ่าว เมื่อทัพเรือชาติกัมีกำลังกว่าก็อาจพบกัน
 กลางทาง ฝ่ายอ่อนกำลังอาจถูกทำลายหรืออาจถูกจับออกชนหนึ่ง การ
 แบ่งกำลังคือนายทหารและพลทหารให้ ไปคุมเรือที่จับได้นั้น ในเวถถ่านไม่
 ย่างดังแต่ก่อน เพราะเรือรบเดี่ยวนต้องใช้คนที่ฝึกหัดสำหรับกรในเรือ
 นั้นแต่ละอย่าง ๆ โดยชะเพาะ ไม่มีทในลำเรือสำหรับรบทุกคนไปเผื่อการ
 จรที่จะเกิดมีมาในทะเล ถ้าแบ่งคนไปคุมเรือที่จับได้ ก็ระชาตคนประจำกร
 ในเรือรบ เหตุฉะนั้นถ่านจับเรือชาติกัได้ก็มจะต้องทำลายลำเรือและสินค้า
 เสีย เรือและสินค้าซึ่งถ่านจับไปถึงอ่าวได้จะเป็นประโยชน์นั้น ก็ไม่เป็น
 ประโยชน์ และเมื่อจะทำตายลำเรือนั้น ขรรมนิยมก่อนส่งความคราว
 เป็นไปในทางที่เรือรบต้องรบคนในเรือที่จะทำตายนชนเรือรบไปด้วย เรือ
 รบจะต้องหาที่ในลำเรือให้คนอยู่มากชน และหาอาหารให้ กินมากชน ถ้า

เรือที่ท่าตายเสียคนบนเรือมีคน โดยสารทั้งหญิงและชาย การที่รับคนขึ้น
 เรือรบก็ยิ่งลำบาก ถ้าเดินไปพบเรือขีตของรบทั้งคนแน่น ๆ ก็ยิ่งลำบาก
 มากจน บัญชีหาข้อเรือเอมเตนเกิดด้วยวิธีของเรือที่เป็นสมบัติของชาติก็ให้
 จมเสียบ้างปล่อยให้บาง แล้วอนุญาตให้เรือที่ปล่อยให้ในเรือรบนั้นเรือที่
 จมไม่ส่งชนบท วิธีที่เรือเอมเตนทำนั้นเป็นวิธีดี แต่ทำได้เฉพาะในเวลา
 ที่ชาติก็ยังไม่ได้ตั้งเรือเร็วมาได้ ยังไม่ควรรีบว่าเป็นแบบที่จะทำได้ทุกท่า
 เรือรบ

การรบครั้งนมเรือแดนไต้หน้าเต็มเขามือออกกระหนดหนึ่ง เรือดำน้ำถ้า
 พบเรือค้าขายของชาติก็ จะแบ่งคนให้คุ้มไปส่งอ่าว คนก็ไม่พอ จะเดิน
 ตามคุ้มไปไต้หน้า ก็เดินไม่ทัน จะเดินหลังน้ำก็เดินทันบ้างไม่ทันบ้าง
 และประกบด้วยอันตราย จะรับคนในเรือค้าขายไปเป็นพระเสยก็รับไม่ได้
 เพราะเรือเล็ก ยังมีทางหนีต่ออยู่อีกแต่เพียงสองทาง คือปล่อยให้เรือค้าขาย
 นั้นไปโดยสวัสดิภาพ หรือทำลายเสียทั้งเรือและชีวิตคนในเรือนั้น ซ้ำก็
 ว่าทำอย่างไรจะถุกนั้นเป็นปัญหาใหญ่โตในเวลานี้

การทำลายเรือค้าขายด้วยคอร์บริด หรือบนทมิไปในเรือคอร์บริดนั้น
 เป็นวิธีที่คิดใหม่ แต่เรือคอร์บริดซึ่งเดินบนหลังน้ำนั้น ไม่ปรากฏว่าเป็น
 เครื่องมือซึ่งฝ่ายที่กำลังอ่อน ใช้รับกวนการค้าขายของฝ่ายที่เป็นใหญ่
 ในทะเลได้ก็มากนักยี่ ส่วนเรือแดนไต้หน้าปรากฏในสงครามคราวนั้นว่า
 เป็นเครื่องมือทำลายการค้าขายของศัตรูได้ไม่น้อย แต่ทำได้เฉพาะในแดน
 ที่ไม่สู้กว้าง ชาติก็ถาวรคิดว่าควรให้เดินเป็นแดนกัน และอาจจัดการของ
 กันได้พิเศษ การของกันพิเศษนั้นใช้ว่าจะคุ้มอันตรายได้ทีเดียวก็หาไม่

แต่ต้องกล่าวว่าคุณได้มาก   หนึ่งเรื่องค่านั้นปรากฏว่าคุ้มไปเองมาก
 เหมือนกัน   รวมความว่าความเปลี่ยนแปลงทั้งปวงรวมทั้งออร์บิโตและ
 เว็ลแต่นี่   ยังไม่ปรากฏว่าเป็นเหตุให้ชาติที่ทัพเรือมีกำลังอ่อนทำร้าย
 การค้าขายของชาติที่เป็นใหญ่ในทะเลได้ร้ายแรงถึงแก่จะถ่วงความแพ้ความ
 ชะนะกันได้   การค้าขายในทะเลของชาติที่ทำการสงครามจะทรงอยู่ได้ก็เพราะมี
 กองทัพเรือมีกำลังกว่าชาติ   มีอาชญาในทะเล   ถ้าไม่เช่นนั้นก็จะสูญไป

